

AEQUITAS

INTERNETOVÝ ČTVRTLETNÍK NEJVYŠŠÍHO SOUDU

Konference Závaznost soudních rozhodnutí

Mimořádně příznivé ohlasy na justiční akci roku

Koen Lenaerts, předseda Soudního dvora EU

Lidé by neměli naslouchat jednostranným populistickým argumentům

Pocta judikátu pro civilní senát Nejvyššího soudu

Oceněné rozhodnutí řeší problematiku „péče řádného hospodáře“

Petr Angyalossy, soudce trestního kolegia

Soudce ročně nastuduje na 90 tisíc listů textu, můj nejobsáhlejší spis jich měl 35 tisíc

Zdeněk Sajdl, soudce civilního kolegia

Soudcovská profese je nejlepší příležitostí podílet se na hledání pravdy

AEQUITAS PODRUHÉ...

Nevstoupíš dvakrát do téže řeky. Možná. My se o to přece jen pokusíme. První číslo internetového čtvrtletníku Nejvyššího soudu AEQUITAS vzbudilo nanejvýš příznivé ohlasy. Veřejnost ocenila jeho svěží design, pestrost témat, fotografií a odlehčený styl většiny publikovaných článků. Potěšilo nás to, proto půjdeme stejnou cestou i dále. Vaše úvodní pochvalné komentáře jsou zavazující a také inspirující.

Přiznávám, byli jsme před vydáním úvodního čísla trochu na vážkách, zda by se seriózní a vážená instituce, jakou bezesporu Nejvyšší soud je a musí být, měla prezentovat magazínem, který odlehčenou formou nahlíží nejen do zákulisí rozhodovací činnosti soudců, ale představuje také jejich rodiny, koníčky nebo názory na aktuální dění ve společnosti. AEQUITAS přitom oslovuje veřejnost nejen textem, ale pokouší se o to i obrazem, když se často snaží promlouvat prostřednictvím fotografií, nejraději autentických momentek anebo méně formálních snímků. Možná přitom tak trochu balancujeme na hraně. A třeba právě proto se první číslo AEQUITAS lidem tak líbilo. Opakovaně se v té souvislosti objevily dotazy, zda bychom nechtěli vydávat AEQUITAS také v tištěné podobě. Pro tuto chvíli jistě ne. Elektronická komunikace je v dnešní době natolik rozšířená a dostupná, že je pro nás internetový formát naprosto vyhovující. Zaměření AEQUITAS, především důraz, který se snažíme klást na jeho obrazovou stránku a svěží design, to vše by znamenalo vydávat magazín na velmi kvalitním papíře, v tom nejlepším barevném rozlišení. Náklady na vydávání takového periodika by se přitom velmi prodražily, vynaložené výdaje by asi nebyly v ideálním poměru „ceny a výsledného efektu“.

Pokračujeme tedy výhradně v elektronické podobě. Aktuální číslo AEQUITAS, stejně jako číslo úvodní, Vám představí nové soudce Nejvyššího soudu. K 1. dubnu letošního roku se jimi stali na trestním úseku JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D. a na civilním úseku soudu Mgr. Zdeněk Sajdl. Přečtěte si, jak dlouhá byla jejich cesta k soudcovskému taláru a proč se chtěli stát právě soudci. Jistě zajímavé jsou vzpomínky na jejich úplně začátky, na první vydaná rozhodnutí.

Na Karlovarských právnických dnech obhájil Nejvyšší soud prvenství v kategorii „Pocta judikátu“ a získal tak ocenění za nejlépe hodnocený judikát uplynulého roku v České republice. Na rozdíl od loňské mimořádné pocty pro senát číslo 8 trestního kolegia byl tentokrát oceněn senát číslo 29 občanskoprávního a obchodního kolegia za rozsudek v problematice „péče řádného hospodáře, jednatele společnosti s ručením omezeným“. Blíže o tomto judikátu, za jakých okolností vznikal, proč se v mezidobí od vydání oceněného rozhodnutí muselo soudní oddělení č. 29 občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu rozdělit na dvě části, vysvětlí čtenářům AEQUITAS předseda oceněného senátu JUDr. Filip Cileček. Prozradí i něco navíc, například, na která další rozhodnutí „svého senátu“ z poslední doby by také rád upozornil a proč. No a dozvíte se také, že „Pocta judikátu“ nebyla ani tentokrát jediným oceněním, které si soudci Nejvyššího soudu z Karlových Varů odvezli.

Největší prostor v právě vydávaném aktuálním čísle AEQUITAS musí ale zcela logicky patřit nejdůležitější akci pořádané Českou republikou, a to přímo Nejvyšším soudem, v rámci předsednictví naší země ve Výboru ministrů Rady Evropy – mezinárodní konferenci pod názvem „Závaznost soudních rozhodnutí“. Jsme rádi, že naše pozvání do Brna v červnu přijali a na konferenci vystoupili mj. generální tajemník Rady Evropy Thorbjørn Jagland, předseda Soudního dvora EU Koen Lenaerts, předseda Evropského soudu pro lidská práva Guido Raimondi nebo předseda vlády ČR Bohuslav Sobotka. Předseda soudního dvora EU Koen Lenaerts poskytl čtvrtletníku AEQUITAS exkluzivní rozhovor, ve kterém hovoří o nutnosti budovat sjednocenou Evropu, jednotné evropské právo, zmiňuje přitom i spolupráci s českými soudci a jejich aktivní přístup. Mezi dvěma stovkami účastníků červnové mezinárodní konference byli dále mnozí předsedové a místopředsedové ústavních soudů, nejvyšších soudů nebo nejvyšších správních soudů řady evropských zemí, soudci a další zástupci Soudního dvora EU, Evropského soudu pro lidská práva, Rady Evropy, ministerstev, profesori prestižních právnických fakult z celé Evropy a další významní hosté. - A v Brně se jim líbilo! Svědčily o tom nejen jejich bezprostřední reakce přímo na místě, dokládají to nejen následně přicházející dopisy, ve kterých upřímně děkují za uspořádání mimořádné konference, doplněné atraktivním doprovodným programem, ale ukazují to především fotografie, které AEQUITAS ve svém novém čísle publikuje. Ty o mimořádnosti akce, o její nanejvýš příjemné atmosféře, různorodém spektru řečníků i účastníků v publiku, a také o tom, s jakým zaujetím přítomní mezi sebou diskutovali, vypovídají lépe, než cokoli jiného. Prosím, můžete nalistovat příslušné stránky a rovnou se přesvědčit.

Petr Tomíček
vedoucí redaktor AEQUITAS

Mezinárodní konference byla důkazem, že i Česká republika může aktivně ovlivňovat dění v celé Evropě.

Nejvyšší soud uspořádal ve dnech 19. – 21. června 2017 mezinárodní konferenci na téma Závaznost soudních rozhodnutí. Do Brna se díky ní podařilo soustředit vrcholné představitelé evropské justice, jakými jsou předseda Soudního dvora Evropské unie Koen Lenaerts nebo předseda Evropského soudu pro lidská práva Guido Raimondi. Konference se účastnila rovněž řada předsedů nebo místopředsedů nejvyšších soudů, ústavních soudů, nejvyšších správních soudů, vědců, politiků, zástupců jak oblasti lidsko-právní, tak i odborníků, kteří se zabývají evropským právem a kteří společně usilují o sjednocení práva v Evropě.

Takto široké spektrum se sešlo především díky tomu, že Nejvyšší soud uspořádal konferenci u příležitosti českého předsednictví ve Výboru ministrů Rady Evropy, sdružující 47 zemí. Osobně proto do Brna zavítal také generální tajemník Rady Evropy Thorbjørn Jagland, který po skončení akce ocenil její vysokou úroveň, profesionální organizaci a rovněž konkrétní závěry, když mj. uvedl: „Jsem přesvědčen, že tato akce, organizovaná v rámci českého předsednictví Výboru ministrů, poskytla členským státům silný podnět k tomu, aby zapracovaly na řešení problémů souvisejících s efektivním prosazováním judikatury, s nimiž se potýkají, včetně výkonu rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva.“

Rovněž předseda Evropského soudu pro lidská práva Guido Raimondi zaslal následně předsedovi Nejvyššího soudu Pavlu Šámalovi poděkování, kde mj. uvádí: „Dovolte mi, abych vyjádřil svůj vděk za nádherné přivítání v Brně a perfektní organizaci konference Závaznost soudních rozhodnutí. Současně jsem také vděčný za možnost společného dvoustranného jednání, které bylo bezpochyby počátkem dalších příležitostí ke spolupráci mezi oběma našimi soudy.“

V další úzkou spolupráci s Nejvyšším soudem České republiky doufá také předseda Soudního dvora Evropské unie Koen Lenaerts, který poskytl čtvrtletníku AEQUITAS exkluzivní rozhovor. V něm hovoří o nutnosti sjednocení rozhodovací praxe soudů napříč Evropou, zamýšlí se nad postavením některých postkomunistických zemí v unii a nabádá k vzájemnému transparentnímu dialogu mezi soudy.

Otázky předsedovi soudního dvora EU pokládala Petra Lavická.

Exkluzivní rozhovor s předsedou Soudního dvora Evropské unie

Koen Lenaerts, předseda Soudního dvora Evropské unie; narodil se v Belgii v roce 1954. Vystudoval právo, titul doktor práv získal na Katholieke Universiteit Leuven; následovaly tituly Master of Laws, Master in Public Administration (Harvard University). Začínal jako asistent (1979-1983), později profesor evropského práva na Katholieke Universiteit Leuven, byl zpravodajem Soudního dvora (1984-1985), profesorem na Collège d'Europe v Bruggách (1984-1989), advokátem bruselské advokátní komory (1986-1989); hostující profesor na Harvard Law School (1989). Od září 1989 do října 2003 byl soudcem Soudu prvního stupně. Soudcem Soudního dvora se stal v říjnu 2003. V rozmezí 9. 10. 2012 – 7. 10. 2015 zastával pozici místopředsedy Soudního dvora, od 8. 10. 2015 je předsedou Soudního dvora.

Vážený pane předsedo, co považujete za zcela zásadní pro své působení v čele Soudního dvora EU?

Snažím se k této práci přistupovat jako šéfdirigent, který naslouchá jednotlivým nástrojům orchestru a usiluje o to, aby správně souzněly. Je potřeba naslouchat lidem s rozličnými názory, které vycházejí z jejich různorodých kultur, jazykových a samozřejmě i právních základů. Pokouším se o inkluzi. O skloubení toho nejlepšího z nich, o kolegiální spolupráci. Myslím, že na takovém postu je nejdůležitější umět správně naslouchat. Pochopitelně jsou k tomu potřebné jazykové dovednosti. Francouzština, angličtina, němčina a také další jazyky. Čím více jich znáte, tím lépe se orientujete.

Do Brna jste přiletěl na jeden den, hned se vracíte. Jste nadmíru zaměstnaný člověk. Máte čas na osobní zájmy, rodinný život?

Přiznávám, je to mimořádně náročná práce. Soudní dvůr Evropské unie je samosprávnou institucí, která zaměstnává 2 300 lidí a spolupracuje se 700 externisty. Komunikujeme přitom ve 24 jazycích. Nemůže se spoléhat na výpomoc pomyslného neexistujícího „ministerstva spravedlnosti EU“ nebo „Nejvyšší rady soudnictví EU“ tak, jak tomu může být v soudních systémech některých členských států. Je to ale dobře promazaný stroj. Díky tomu, jak se zaběhl a dnes už hladce funguje, vyřeší ročně na 1 500 případů. Průměrná délka řízení je přitom jen 15 měsíců, včetně nutných překladů, studování podkladů v jakémkoli ze zmíněných 24 jazyků, apod.

Osobně se účastním každé úterý odpoledne setkání soudců a generálních advokátů soudního dvora, kde se zabýváme jednotlivými věcmi, jejich specifiky, a přidělujeme je podle těchto kritérií buď k rozhodování velkému senátu, pětičlennému nebo tříčlennému senátu. Samozřejmě musíme zajistit, aby si každý případ zasloužil právě takovou pozornost, jakou vyžaduje. Nic nepodcenit, ale na druhou stranu zbytečně neztrácet čas a energii tam, kde to soudce kontraproduktivně odvádí od složitějších věcí. Přibližně 10 % věcí, které vyhodnotíme jako zcela zásadní, jde do velké senátu, kterému jako předseda Soudního dvora EU předsedám. Tvoří jej 15 soudců, zástupců všech 28 členských států, kteří pravidelně rotují, aby se dostalo opravdu na všechny státy.

Co se týče rodiny, žijeme už s manželkou sami. Dcery se osamostatnily. Máme osm vnoučat, se kterými se příležitostně vidíme. A vzhledem k tomu, že vyrostly v Lucemburku, trávíme zde některé víkendy. To nám umožňuje kombinovat rodinný život s prací u Soudního dvora.

Soudce Soudního dvora EU Jiří Malenovský opakovaně prohlásil, že žádný soudce na evropské úrovni se nesmí bát hlasitě vyjádřit svůj názor. Má si za ním pevně stát a umět jej i ubránit. Na druhou stranu by však soudci měli být schopni spolupráce. Jak tuto situaci vyřešit?

Názorů kolegy Jiřího Malenovského si velmi vážím. A spolu s ním říkám, že základním kamenem pro rozhodování soudce by měl být jeho pevný vlastní názor. Často se samozřejmě stává, že další soudci mají názor odlišný, také podpořený silnými argumenty. Jak já říkám, každý přinese pro společnou stavbu vlastní stavební materiál. Jedině jeho kombinací pak dochází k žádoucí inkluzi. Ten materiál musí být už ale od samého začátku velmi kvalitní. Z vaší otázky cítím náznak nedůvěry, jak přece mohou silné osobnosti s protichůdnými názory spolupracovat? Vždyť nejsou ochotny činit kompromisy!? Já vnímám kompromis jako slovíčko z politického slovníku. Na úrovni soudů volím slovo syntéza. A to už má jiný patřičný význam. Představuje totiž kombinaci a seskládání toho dobrého, co vzejde z více míst. Často se zjistí, že dva na první pohled protichůdné názory vycházejí ze stejného základu, je tam společná myšlenka. Anebo se při vzájemné argumentaci objeví u někoho sebereflexe a uvědomí si, že kolega má pravdu, když ukázal na jeho slabé místo. Takové postupy pak vyústí v budování pomyslného evropského domu, kde každý původně přinesl jen ten svůj základní stavební kámen. Někdy se dokonce může stát, že na konci celého takového procesu jsou závěry, které původně u společného stolu nikdo nepředložil.

To, k čemu společně u Soudního dvora Evropské unie dospějeme, je však třeba uvést v jednotlivých zemích také do praxe. Slýcháváme ze všech stran, jak se jednotlivé členské země integrují do Evropské unie. Ve skutečnosti je správné říci, že se v tomto jednotném právním prostoru evropské právo postupně integruje do právních systémů členských zemí. Právo EU se tak v České republice stává součástí českého práva, v Belgii pak součástí belgického práva, příp. valonského práva, apod. Evropské právo se v jednotlivých zemích integruje do právních systémů. A to vše i přes jejich jednotlivá specifika a mnohdy odlišné historické kořeny. Děje se tak v České republice, stejně tak jako například v Řecku s jejich tradicemi, francouzské justici apod. Společná rozhodnutí, ovlivněna různými prameny práva, jejich syntézou, pak dostávají smysl a jsou platná a přijatelná pro národy napříč celou Evropou.

Srovnávání Bruselu s Moskvou, jak to někteří v tomto kontextu činí, však zřetelně nedává smysl. Vždyť přece Česká republika je plnohodnotným členem Evropské unie. Má zástupce v Radě Evropské unie, v Evropském parlamentu, v Evropské komisi. Je zastoupena všude, samozřejmě i u Soudního dvora EU, protože model evropské unie je participativní model, ve kterém všechny členské státy rozhodují společně. To je přece fantastické. Jde doslova o společnou vládu. Pokud se bavíme na politické bázi, pak je nevyhnutelné dohodnout se na kompromisech. A znovu připomínám, že slovo „kompromis“ bych nikdy nepoužil pro soudní proces. Kompromisy totiž znamenají řešení, že nakonec přijmete text, který není tak přesný, který není ani tak pevný, jak musí právo být. Je sestavený proto, že s jinou formou by někteří jeho signatáři nikdy nesouhlasili. Takže, aby se získala požadovaná většina, přijmou politické struktury EU různé směrnice či nařízení, které jsou méně přesné, méně jasné, než by mohly být. Je pak věcí soudů, především vnitrostátních soudů, aby taková nařízení či směrnice začaly uplatňovat a daly jim včleněním do právního systému té které země jasný význam. Soudy se samozřejmě dotazují Soudního dvora EU, jak mají v některých případech postupovat, neboť nemají před sebou jasný a jednoznačný návod.

Jsem rád, že nás často oslovují i české soudy, tedy i Nejvyšší soud České republiky. Převážně jde o výklad civilního práva ve smyslu ujasnění pojmů a sjednocení rozhodovací praxe v Evropě. Jako příklad uvádím daň z přidané hodnoty. Jedná se samozřejmě o důležité příjmy jak pro jednotlivé státy unie, tak i pro samotný rozpočet EU.

Na základě harmonizace jsou z povinnosti platit tuto daň osvobozeny mnohé transakce – tyto výjimky z daňové povinnosti však musí být vykládány identicky ve všech členských zemích. Lze to ilustrovat na příkladu prodeje nemovitého majetku, který je od daně osvobozen, nicméně samotný pojem nemovitého majetku není v příslušné směrnici EU přesně definován. Musíme proto nalézt společnou definici pojmu prodeje nemovitého majetku pro účely této směrnice. A napadá mne další příklad: Jde o předběžnou otázku ve věci Coman, podanou rumunským Ústavním soudem, která se týká volného pohybu osob. Jde o rumunského státního příslušníka, který pracoval v Belgii, zákonně podle belgického práva uzavřel manželství s americkým občanem stejného pohlaví. Manželství osob stejného pohlaví je samozřejmě legální v Belgii, také v USA, ale v Rumunsku nyní vzniká otázka, zda by mělo toto manželství Rumunsko uznat. A proč je to otázka práva Evropské unie, proč je to relevantní pro orgány Evropské unie? Jistě proto, že existuje směrnice o právu občanů Evropské unie na volný pohyb, kde byla Evropské unii svěřena pravomoc dohlížet na volný pohyb osob – např. zaměstnance, jeho manžela či manželky, děti a dalších rodinných příslušníků. A kdo je manžel? Nebo manželka? To není definováno. Ten případ je aktuálně stále projednáván, nemohu se k němu už více vyjadřovat. Ale myslím, že jako příklad pro pochopení principu našeho rozhodování posloužil dobře.

K tomu, co jsem tady zmínil, samozřejmě potřebujeme úzkou spolupráci s vnitrostátními soudy. Pokud nás v podobných věcech osloví, pak spolu s nimi zajistíme rovnost všech členských států, občanů členských států, před právem EU. A znovu zdůrazňuji, není to záležitost nesouhlasných názorů a jakéhokoli intelektuálního boje mezi většinou a menšinou, je to skutečně syntéza, která je schopna podpořit právní stavbu EU, která je společným právním prostorem pro všechny její členské státy.

Jak vnímáte českou justici? Jistě se setkáváte s řadou českých soudců, a to nejen těch, kteří působí u Soudního dvora EU?

Jako akademik znám řadu českých profesorů, s nimiž jsem byl ve spojení už mnohem dříve, než se stala Česká republika členem Evropské unie. Například Jiří Zemánek z Karlovy Univerzity v Praze, s ním se znám opravdu velice dlouho. Dokonce i Michala Bobka jsem znal ještě dříve, než se stal generálním advokátem Soudního dvora. Loni v létě jsme byli dokonce se ženou na letní škole evropského práva v Krkonoších, kterou spolupořádali právě Michal Bobek a Jan Komárek. No a díky tomu jsem osobně poznal i řadu vašich začínajících soudců, doktorandů, opravdu velmi zajímavých lidí. Na této letní škole se ukázalo, že Česká republika opravdu patří do Evropy. Členství v EU je často kritizováno. Kritizovat však není nic nenormálního, jen to nesmí být taková ta nihilistická kritika. Musí to být první krok k tomu, aby se to, co se nám nelíbí, udělalo lépe.

Popište, prosím, Váš projekt vytvoření společné databáze rozhodnutí soudů členských států Evropské unie.

Znovu je to o vzájemné komunikaci, syntéze toho nejlepšího z rozhodovací činnosti soudů v celé Evropě. I dnes totiž bojujeme s tím, že kupříkladu mnohé předběžné otázky mají jen malou publicitu. Pokud začneme od 1. ledna 2018 poskytovat větší publicitu všem předběžným otázkám ve všech 24 jazycích, kterými nyní hovoříme, konečně tak docílíme efektivního přednesení našich závěrů všude tam, kde je jich potřeba. A teď si představte, že předběžné otázky, dostupné ve všech 24 jazycích, budou přístupné na interaktivní platformě, samozřejmě s kvalitním vyhledávačem. Takže ve všech členských zemích Evropské unie, a vlastně i mimo ně, bude možné v takovém fulltextovém vyhledávači studovat velmi pohodlně jednotlivá řízení o předběžných otázkách.

A chceme jít ještě dále. Aby soudy členských zemí do tohoto systému samy umísťovaly také svá zásadní rozhodnutí, která by mohla inspirovat i na mezinárodní úrovni.

Překlad do anglického jazyka poté zajistí Soudní dvůr. Proč by důležité rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky mělo být utajeno soudcům dalších evropských zemí? Namátkově uvádím třeba kombinaci daňových sankcí s trestními sankcemi, dále příklady uplatňování procesního práva v rozhodnutích takřka všeho druhu, řízení, kde se rozhoduje o svobodě tisku, ochraně soukromí. Chápete, co tím myslím? Chceme, abychom o všech těchto důležitých rozhodnutích měli přehled. Pokud existují takto důležitá rozhodnutí jednotlivých soudů, mohou být přinejmenším inspirací pro další soudní řízení o podobných věcech jinde v Evropě.

Takto důležitá rozhodnutí nechceme jen sdílet na podobné platformě, ale pokud například do systému vloží důležitý judikát váš Nejvyšší soud, můžeme na něj všechny uživatele zvláště upozornit. Chceme mít na každém vyšším soudě v EU kontaktní osobu. Ty se budou pravidelně setkávat nejméně jednou do roka. Samozřejmě bude třeba za pochodu řešit různé problémy. Technická omezení, ochranu osobních údajů, apod. Taková síť má i velký potenciál dalšího rozvoje. Je na jednotlivých zemích, jak do ní zapojí i soudy nižších stupňů. Další možností rozvoje je pořádání tematických seminářů a konferencí. Například soudce NSS České republiky Jakub Camrda, jako velký odborník na imigrační a azylové právo, nás může spolu s dalšími zájemci o tuto problematiku kontaktovat za účelem uspořádání konference na dané téma. Je to myšlenka, kterou se snažím uvést do života už od svého nástupu do funkce v říjnu 2015. Je to běh na dlouhou trať, ale vyplatí se nám to všem. A já věřím, že i díky tomuto projektu jednotlivé vnitrostátní soudy uvidí, že jsme tu pro ně. Všichni jsme soudci v jednotném evropském prostředí.

Bílá kniha o budoucnosti Evropy, vydaná v březnu 2017 Evropskou komisí, nastiňuje 5 možných scénářů vývoje Unie, které samozřejmě závisí na tom, jaký postoj jednotlivé země EU ke společné budoucnosti zaujmou...

Jednotlivé země si musejí uvědomit, co jim Evropská unie umožňuje. Představme si stát, který není součástí EU, avšak je zcela obklopen členy Evropské unie. To by znamenalo uzavření všech hranic, neexistenci schengenského prostoru. Dále tu jsou problémy jako čistý vzduch nebo voda, které hranice nezastaví. Co udržitelné dodávky energie? Rozšiřovala by se opět těžba uhlí? A to není vše, dále to jsou environmentální náklady, internet a mnoho a mnoho dalších aspektů každodenního lidského života. Soudní dvůr Evropské unie například vydal rozsudek velkého senátu ve sporu společnosti Google proti Španělsku. (Pozn.: Provozovatel vyhledávače musí vymazat ze zobrazeného seznamu výsledků vyhledávání provedeného na základě jména fyzické osoby odkazy na webové stránky zveřejněné třetími osobami a obsahující informace o těchto osobách). Tento rozsudek změnil celosvětově chování společnosti Google. Myslíte si, že by tento jediný samostatný stát, ať už by to byla Česká republika nebo třeba Belgie, Nizozemí, Maďarsko či Polsko, dosáhl stejného výsledku? Lidé by opravdu neměli naslouchat pouze jednostranným populistickým argumentům.

Děkuji Vám za rozhovor, vážený pane předsedo.

Konference Závaznost soudních rozhodnutí se konala za významné podpory Rady Evropy a Ministerstva spravedlnosti ČR. I poté, co tato akce skončila, Nejvyšší soud nadále provozuje speciální webové stránky konference <http://conference2017.supremecourt.cz>, kde ve třech jazycích zveřejnil videozáznamy všech příspěvků, které v rámci jednotlivých panelů konference zazněly. Je zde také možnost shlédnout fotogalerii. Aktuálně se rovněž připravuje tištěný sborník všech příspěvků.

19. 6. 2017, Slavnostní zahájení konference, Hotel International Brno

Zleva: Milada Šámalová, soudkyně trestního kolegia Nejvyššího soudu; Pavel Šámal, předseda Nejvyššího soudu; Thorbjørn Jagland, generální tajemník Rady Evropy

19. 6. 2017, Slavnostní zahájení konference, Hotel International Brno

Zleva: Pavel Šámal, předseda Nejvyššího soudu; Pavel Zeman, nejvyšší státní zástupce; Robert Pelikán, ministr spravedlnosti

19. 6. 2017, Slavnostní zahájení konference, Hotel International Brno

Zleva: Laurence Lustgarten, profesor Centra pro Socio-právní studie, Oxfordská univerzita; James Lee, vyšší odborný asistent King's College London

20. 6. 2017, Úvodní den jednání konference, Hotel International Brno

Zleva: Pavel Šámal, předseda Nejvyššího soudu; Bohuslav Sobotka, předseda vlády ČR; Thorbjørn Jagland, generální tajemník Rady Evropy

20. 6. 2017, Úvodní den jednání konference, Hotel International Brno

Zdravice generálního tajemníka Rady Evropy Thorbjørna Jaglanda v úvodu konference Závaznost soudních rozhodnutí

20. 6. 2017, Úvodní den jednání konference, Hotel International Brno

Předseda Nejvyššího soudu Pavel Šámal vítá na konferenci předsedu Nejvyššího soudu Rakouska Eckarta Ratze

20. 6. 2017, Slavnostní oběd, vila Tugendhat

Příjezd na slavnostní oběd do vily Tugendhat

20. 6. 2017, Slavnostní oběd, vila Tugendhat

Historický jídelní stůl, v pozadí stěna z makassarského ebenu.

20. 6. 2017, Úvodní den jednání konference, Hotel International Brno

Zleva: Guido Raimondi, předseda Evropského soudu pro lidská práva, Emil Ruffer, velvyslanec ČR při Radě Evropy; Pavel Rychetský, předseda Ústavního soudu

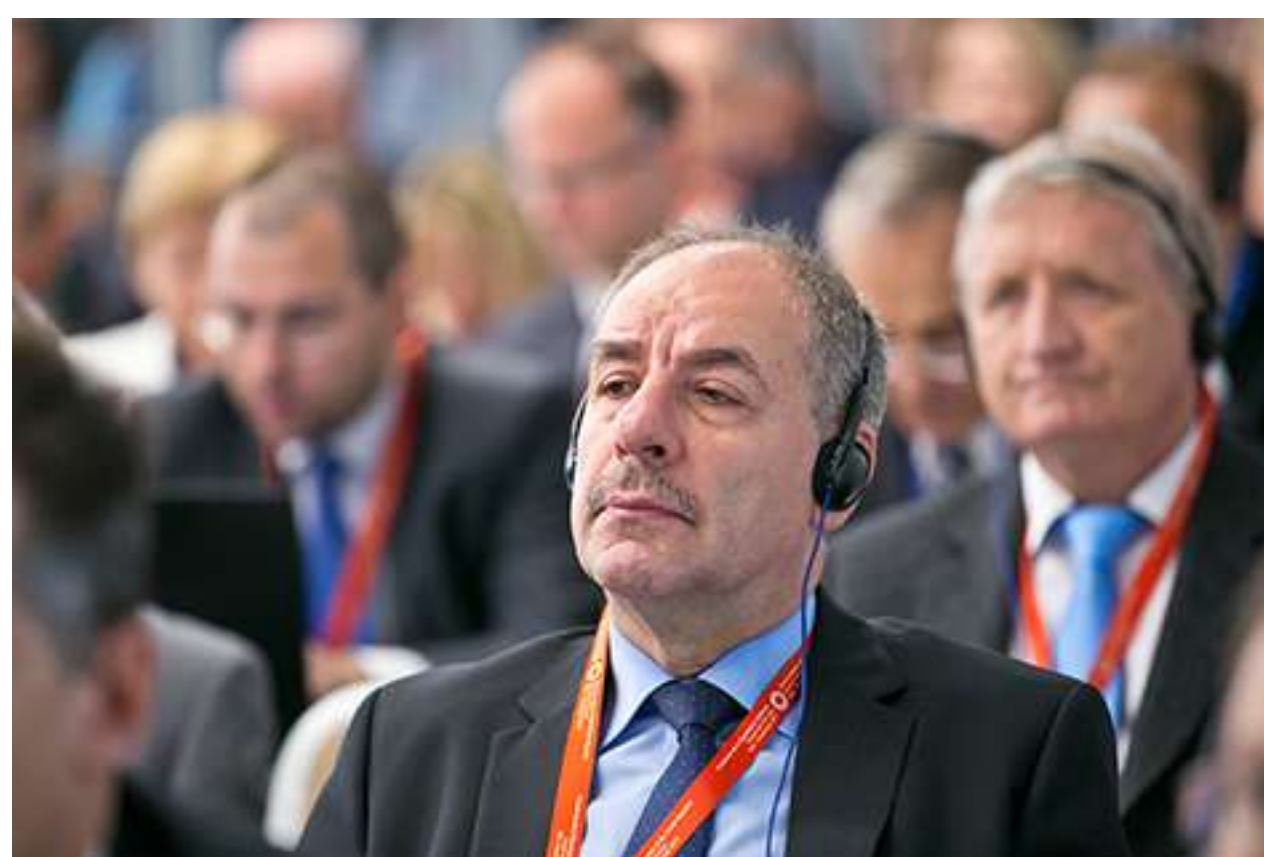
20. 6. 2017, Úvodní den jednání konference, Hotel International Brno

Osobní jednání předsedy Nejvyššího soudu Pavla Šámala s předsedou Evropského soudu pro lidská práva Guidem Raimondim

20. 6. 2017, Úvodní den jednání konference, Hotel International Brno

Diskutující Mikael Rask Madsen, profesor evropského práva Právnické fakulty Kodaňské univerzity; po jeho pravici Jörg Polakiewicz, ředitel odboru Právního poradenství a mezinárodního práva veřejného Rady Evropy

20. 6. 2017, Úvodní den jednání konference, Hotel International Brno

Jednání konference sleduje Tamás Sulyok, předseda Ústavního soudu Maďarska

20. 6. 2017, Slavnostní večerní recepce, Löw-Beerova vila

Löw-Beerova vila se nachází v těsném sousedství vily Tugendhat, slavnostní recepce byla tedy spojena s prohlídkou této památky UNESCO

20. 6. 2017, Slavnostní večerní recepce, Löw-Beerova vila

Předseda Ústavního soudu Malty Silvio Camilleri s manželkou míří ze zahrady Löw-Beerovy vily k prohlídce vily Tugendhat

21. 6. 2017, Závěrečný den konference, Hotel International Brno

Zleva: Arthur Dyevre, profesor právní teorie, Institut pro lidská práva a kritické studie Univerzity Lovani; Irena Pelikánová, soudkyně Tribunálu Soudního dvora Evropské unie; Zuzana Vikarská, Právnická fakulta Masarykovy univerzity Brno; Michal Bobek, generální advokát Soudního dvora Evropské unie

21. 6. 2017, Závěrečný den konference, Hotel International Brno

Zleva: Koen Lenaerts, předseda Soudního dvora Evropské unie; Aleš Pavel, ředitel úseku předsedy Nejvyššího soudu; Catherine Barnard, profesorka práva Evropské unie, Univerzita v Cambridge

21. 6. 2017, Závěrečný den konference, Hotel International Brno

Předseda Soudního dvora Evropské unie Koen Lenaerts hovoří v publiku s předsedou Nejvyššího soudu Pavlem Šámalem; v popředí předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu František Púry

21. 6. 2017, Závěrečný den konference, Hotel International Brno

Snímek ze závěrečné tiskové konference. Zleva: Koen Lenaerts, předseda Soudního dvora Evropské unie; Pavel Šámal, předseda Nejvyššího soudu; Jan Passer, soudce tribunálu Soudního dvora Evropské unie

Soudci Nejvyššího soudu znovu získali ocenění za nejlepší judikát

Senát č. 29 občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ve složení JUDr. Filip Cileček (předseda senátu), JUDr. Petr Šuk a JUDr. Jiří Zavázal si z Karlovarských právnických dnů odvezl ocenění Pocta judikátu. Porota této uznávané prestižní ankety ocenila rozsudek ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 29 Cdo 5036/2015, kde je řešena problematika "péče řádného hospodáře", jednatele společnosti s ručením omezeným. Jmenovaný senát civilního kolegia tak navázal na úspěch Nejvyššího soudu z loňského roku, kdy si z Karlových Varů stejné ocenění odvezl senát č. 8 trestního kolegia ve složení JUDr. Milada Šámalová (předsedkyně senátu), JUDr. Věra Kůrková a JUDr. Jan Bláha za judikát sp. zn. 8 Tdo 1352/2014, podle kterého je možné trestně stíhat věřitele, pokud podá tzv. šikanózní insolvenční návrh.

Předseda senátu občanskoprávního a obchodního kolegia JUDr. Filip Cileček si důvody, proč odborná porota Karlovarských právnických dnů ocenila právě tento judikát, vysvětluje takto:

Do hlav jednotlivým porotcům nevidím. Mohu pouze spekulovat, že porotu zaujalo to, že jsme obvyklé téma – odpovědnost statutárního orgánu obchodní korporace za výkon funkce s péčí řádného hospodáře – vyložili instruktivně a že jsme do mozaiky, z níž standard péče řádného hospodáře už řadu let skládáme, k základním stavebním kamenům (jde o odpovědnost za úsilí, která musí být posuzována z pohledu „ex ante“) přidali i nový, docela podstatný, střípek.

Jak byste vysvětlil hlavní podstatu předmětného rozhodnutí? Znamená to, že až do vydání tohoto rozsudku nebyla daná problematika jednoznačně řešena?

Nejvyšší soud v oceněném rozhodnutí navázal na svoji dřívější judikaturou, podle níž je odpovědnost za řádný výkon funkce člena statutárního orgánu obchodní korporace odpovědností za úsilí – nikoli odpovědností za výsledek. Formuloval však podstatné výkladové zpřesnění obecného požadavku péče řádného hospodáře. Při jeho konstrukci vycházel ze zkušeností německého Spolkového soudního dvora, podle něhož je jednatel společnosti s ručením omezeným povinen „vyčerpat při konkrétním rozhodování všechny dostupné (skutkové i právní) informační zdroje a na jejich základě pečlivě zvážit možné výhody i nevýhody (rozpoznatelná rizika) existujících variant podnikatelského rozhodnutí.“ Ačkoli německá rozhodovací praxe byla znatelným inspiračním zdrojem (k čemuž se Nejvyšší soud v komentovaném rozhodnutí přihlásil), závěry zahraniční judikatury nebyly Nejvyšším soudem přejaty nekriticky.

Cena v kategorii Pocta judikátu je dílem sklářského výtvarníka Jaromíra Rybáka.

Požadavek, aby členové volených orgánů před podnikatelskými rozhodnutími zvážili (a tedy i získali) všechny dostupné informační zdroje, je totiž neúměrně tvrdý, a jako takový neplní svůj primární účel. Je tomu tak proto, že prostým zvýšením nároků, které jsou na rozhodování managementu kladeny, nedochází automaticky ke zkvalitňování jeho rozhodovací činnosti. V reakci na zvyšování nároků na informovanost se členové volených (zejména statutárních) orgánů v praxi často pouze obklopují nejrůznějšími (objektivně nepotřebnými) dokumenty, které mají sloužit pouze jako alibi pro případ sporů, v nichž mohou být jejich rozhodnutí zpochybnována nikoli jako podklad reálného rozhodování). Z tohoto důvodu Nejvyšší soud formuloval požadavek potřebné pečlivosti (duty of care) mírněji, a to tak, že je při konkrétním rozhodování nezbytné využít rozumně dostupné (skutkové i právní) informační zdroje.

Komentované rozhodnutí (s odkazem na německou literaturu) zdůrazňuje také to, že splnění povinnosti opatřit si rozumně dostupné informační zdroje, jakož i povinnosti pečlivě zvážit rozpoznatelná rizika existujících variant podnikatelského rozhodnutí, je nutné posuzovat z pohledu ex ante, tedy prizmatem skutečností, které jednatelem byly či při vynaložení příslušné péče (při využití dostupných informačních zdrojů) objektivně mohly a měly být známy v okamžiku, v němž dotčená podnikatelská rozhodnutí učinil. Ani tento závěr přitom není pro tuzemskou rozhodovací praxi ničím převratným, neboť přestože v judikatuře dosud nebyl formulován obecně, vycházel z něj Nejvyšší soud například již v rozsudku ze dne 30. listopadu 2010, sp. zn. 29 Cdo 3376/2009.

Posledním zajímavým bodem rozhodnutí je kazuistický závěr, podle něhož je povinností člena statutárního orgánu mít již při úvahách o realizaci investičního záměru zcela konkrétní představu o financování a návratnosti zvažované investice.

Zvýše uvedeného tedy vyplývá, že rozhodnutí odpovídá „trendům“ v rozhodování obdobných sporů v rámci EU...

Rozhodnutí odpovídá „trendům“ v rozhodování obdobných sporů v Německu, jak plyne i z odkazů použitých v jeho odůvodnění. Otázky standardů péče řádného hospodáře (vycházející původně z práva státu Delaware) jsou dosud spíše doménou národních právních řádů, než komunitárního práva. České právní prostředí je v tomto směru blízké právě německému, v němž je ovšem propracovanější teorie i judikatorní praxe.

Vzpomenete si, kdy a jak Vám dali organizátoři Karlovarských právnických dnů vědět, abyste si „přijeli pro cenu“? Jaká byla Vaše bezprostřední reakce? Nebo jste „něco“ již delší dobu v senátu tušili?

Organizátoři chtěli zřejmě natolik zachovat utajení, že informaci prozradili jen předsedovi Nejvyššího soudu prof. Pavlu Šámalovi. Ten si celý tříčlenný senát, který věc rozhodoval, pozval k sobě do kanceláře cca týden před konáním Karlovarských právnických dnů. Oznámením nominace nás pak mile překvapil. Takže, netušili jsme nic, tedy alespoň já ne!

Jaké jsou mezi odbornou veřejností reakce na toto rozhodnutí? Ať už kladné či snad, pokud se objevily, i záporné?

Abych řekl pravdu, nemám moc přehled. Rozhodnutí bylo zveřejněno v Obchodněprávní revue, což je impaktovaný odborný časopis, a na řadě právnických serverů. Když jsem o rozhodnutí hovořil s kolegy z profese, oceňovali jeho didaktičnost a odvahu konkrétně vyložit a vysvětlit parametry právního institutu péče řádného hospodáře, který je pro výkon funkce statutárních orgánů obchodních korporací klíčový.

Kritizovat tento judikát si prozatím nikdo netroufnul (úsměv), ale očekáváme i kritiku, nejsme neomylní. Konstruktivní a argumentovanou kritiku kvitujeme s povděkem.

Jde o zásadní rozhodnutí v korporátní oblasti. Rozhodovali jste loni ještě v rámci senátního oddělení č. 29, avšak nově je právě pro korporátní agendu zřízen senát (senátní oddělení) č. 27. Můžete popsat důvody vzniku nového senátu č. 27? A proč jste do něj přešli jen s kolegou JUDr. Petrem Šukem, tudíž ve stejném složení jako v případě oceňovaného judikátu již rozhodovat nebudete?

Soudní oddělení č. 27 bylo zřízeno s účinností od 1. 2. 2017. Z agendy původního senátu 29 převzalo právě rozhodování ve věcech obchodních korporací. Bezprostředním důvodem pro vyčlenění korporátní agendy z gesce senátu 29, jenž byl tradičně soudním oddělením, které u Nejvyššího soudu rozhodovalo věci korporátní, věci směnečné a cenných papírů a věci insolvenční, byla přetíženost tohoto senátu (zejména agendou insolvenční), přičemž nebylo možné dále zvyšovat počet soudců tohoto senátu. V senátu 29 totiž působilo už šest soudců a vícečlenný senát by - i s ohledem na vnitřní specializaci - nebyl organizačně uřiditelný. Proto jsme s Petrem Šukem navrhli vyčlenění korporátní agendy s tím, že zbývající kolegové se budou moci plně soustředit pouze na věci směnečné a insolvenční. Logické bylo, že jsme s korporátní agendou odešli my dva, protože jsme byli i v rámci dvacetdevítky na tuto agendu specializováni. Kolega Jiří Zavázal, který s námi spolurozhodoval onu věc, je především specialistou na směnečné právo. Naopak se k nám v nově zřízeném senátním oddělení č. 27 připojil náš „starý známý“ soudce Marek Doležal, který se korporátním právem zabýval na Městském soudě v Praze i v rámci své dřívější stáže v senátu 29.

Z agendy senátu 27 tak, jak ji vymezuje rozvrh práce Nejvyššího soudu, je ovšem zřejmé, že naší ambicí nebylo jen vyvést obchodně korporátní agendu do samostatného soudního oddělení, ale vytvořit nový senát zabývající se komplexně právem právnických osob. Proto do naší gesce spadají i občanskoprávní korporace, fundace a ústav, ale i jiné právní osoby vymezené dalšími zákony (řada sporů se týká např. honebních společenstev).

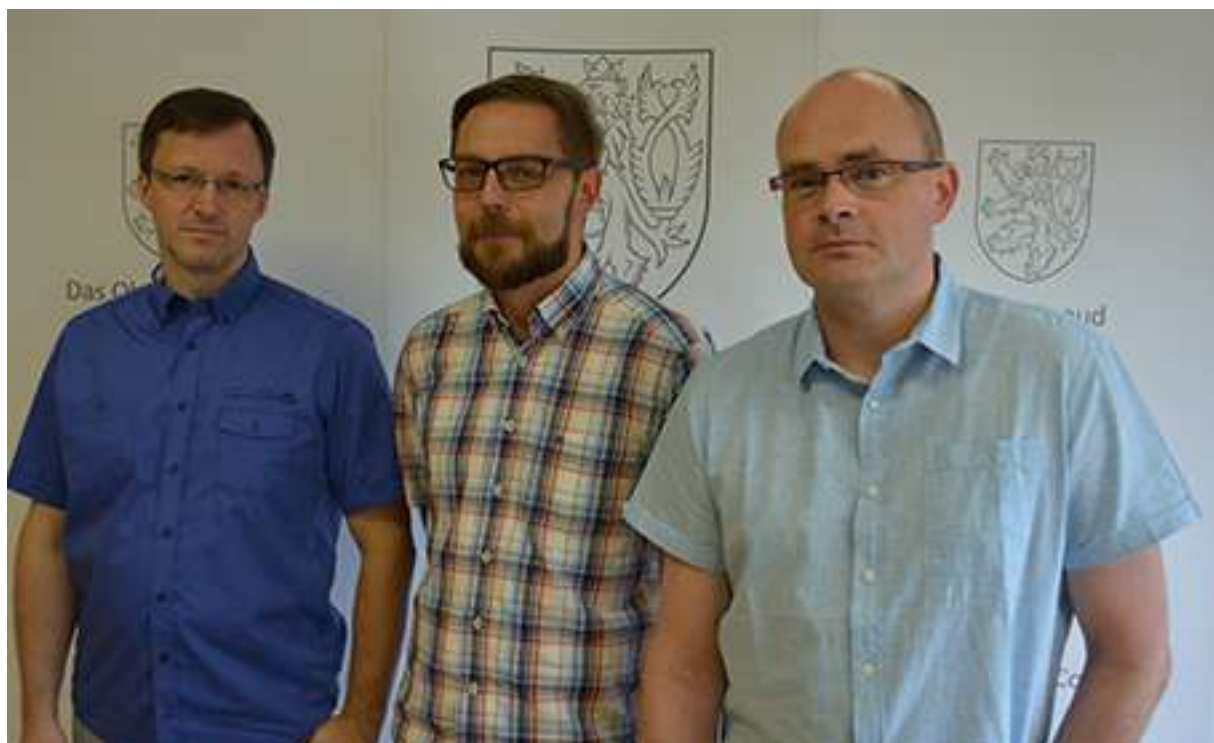
Když jsme tento rozhovor připravovali, zmínil jste, že v korporátním právu Vy i Vaši kolegové v mnohém čerpáte z toho, co Vás naučila bývalá soudkyně Nejvyššího soudu Doc. Ivana Štenglová...

Ano, paní docentka byla dlouholetou členkou a řídící předsedkyní senátu 29. Je specialistkou (nejen) na korporátní právo a uznávanou autoritou v české komercionalistice. Myslím, že mohu říci, že je zakladatelkou korporátní judikatury Nejvyššího soudu a potažmo českých soudů vůbec. Spolu s ní a s Petrem Šukem jsme v letech 2008-2012 tvořili dobrý tým, který například mně umožnil výrazný profesní růst. Bohužel z důvodu dosažení zákonné věkové hranice musela ke konci roku 2012 skončit ve funkci soudkyně. To však neznamená, že bychom s ní přerušili spolupráci v literární či lektorské činnosti, v níž dodnes velmi aktivně působí. Paní docentka je nyní především akademičkou. Chci poznamenat, že právě její osoba dokládá, jaká je škoda, že nemáme institut emeritního soudce Nejvyššího soudu. Ona by pořád byla pro náš soud velkou posilou.

Na která další důležitá rozhodnutí v korporátní oblasti z minulého roku anebo již také prvního pololetí 2017 byste rád upozornil?

Důležitá jsou ta rozhodnutí, která sjednocují judikaturní praxi soudů při výkladu rekodifikované úpravy civilního práva, např. usnesení sp. zn. 29 Cdo 1817/2016, které se zabývá podmínkami uplatnění návrhu na vyslovení neplatnosti rozhodnutí nejvyššího orgánu obchodní korporace a vymezuje rozdíl mezi neplatností a nicotností takového rozhodnutí; sp. zn. 29 Cdo 4197/2015, jenž definuje formu zakladatelského právního jednání ústavu či sp. zn. 29 Cdo 1104/2016, které - mimo jiné - upřesnilo rozsah přezkumné činnosti rejstříkových soudů, jež s účinností od 1. ledna 2014 již nejsou oprávněny posuzovat platnost rozhodnutí nejvyššího orgánu obchodní korporace.

Vyznamenané rozhodnutí sp. zn. 29 Cdo 5036/2015 je v anonymizované podobě přístupné na webových stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz.

Zleva: JUDr. Petr Šuk, JUDr. Filip Cileček, JUDr. Jiří Zavázal

Další ocenění pro Nejvyšší soud z Karlovarských právnických dnů 2017:

Na děleném druhém a třetím místě se v kategorii Autorská cena umístil Mgr. Michal Králík, Ph.D., autor publikace Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy. Nakladatelství Leges, 1488 stran.

Společnost Karlovarské právní dny ocenila uznáním za osobní příspěvek k tvorbě práva a právního vědomí dvacet významných osobností české justice. Jsou mezi nimi předseda Nejvyššího soudu prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D., předseda trestního kolegia JUDr. František Púry, Ph.D. a předseda senátu občanskoprávního a obchodního kolegia JUDr. Zdeněk Krčmář.

JUDr. Petr ANGYALOSSY, Ph.D., soudce trestního kolegia Nejvyššího soudu (*1964)

KRÁTKÝ ŽIVOTOPIS

- * Vystudoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně
- * Soudcem od roku 1996
- * Od roku 1996 působil jako předseda senátu u Okresního soudu v Olomouci, od roku 1999 předsedou senátu Krajského soudu v Ostravě, pobočka Olomouc
- * Na Vrchním soudu v Olomouci působil od roku 2004, nejprve jako soudce a později jako předseda senátu; současně byl deset let tiskovým mluvčím Vrchního soudu v Olomouci
- * Od 1. 4. 2017 jmenován soudcem senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu

Otázka na úvod nemá s Vaší profesí nic společného, ale ve Vašem případě se úplně nabízí. Znáte původ svého neobvyklého jména?

Je pravdou, že pro zdejší prostředí mám poněkud neobvyklé příjmení. Dodnes zažívám komické situace, když se někdo snaží mé jméno správně vyslovit. Také první, co se novináři učili, když jsem začal působit jako tiskový mluvčí, bylo správné vyslovování mého příjmení. Po jeho původu nemusím pátrat. Otec pochází z Budapešti a já jsem vyrůstal až do svých 19 let na slovensko-maďarském pomezí v podstatě v trilingvním prostředí. Rodina z otcovy strany „po meči“ původně nepochází ani z Budapešti, byť tam dobré půlstoletí bydlela, ale ze Sedmihradska, což vím z vyprávění maďarských prarodičů. Na Moravu jsem se dostal díky tomu, že máma je původem z Hané a s rodiči jsme se tam přistěhovali.

Jak složitá byla Vaše cesta k soudcovskému taláru?

Jako dítě jsem chtěl být asi jako každý kluk popelářem, řidičem kamionu, autobusu nebo si vzpomínám, že i zmrzlinářem. Když jsem končil gymnázium, měl jsem již určitou představu, že bych se rád stal soudcem, a to i přesto, že jsem neměl v okolí žádný vzor, například nikdo v naší rodině soudcem nebyl. Neměl jsem ale původně to štěstí, aby mi bylo umožněno studovat na právnické fakultě, proto jsem se rozhodl alespoň pro sociálně-právní nadstavbu.

Další snahu o studia zhatila základní vojenská služba a po jejím ukončení jsem hledal takového zaměstnavatele, který by mi umožnil současně při zaměstnání studovat práva. Chvilí před sametovou revolucí se mi to konečně podařilo, stal jsem se dálkovým studentem práv a tím jsem se vydal ke svému životnímu cíli, profesi soudce.

I když jsem měl se zaměstnavatelem smlouvu, že u něj po ukončení studia setrvám ještě nejméně pět let, věděl jsem, že se z tohoto závazku mohu vyplatit a tak jsem i učinil. Jakmile jsem právnickou fakultu dostudoval, ihned jsem nastoupil jako justiční čekatel a postupně se můj sen stával skutečností. Jako justiční čekatel jsem se zpočátku pohyboval převážně v oblasti práva civilního, proto jsem prioritně uvažoval o něm. Trestní právo bylo pro mě nejprve takovou teoretickou kategorií práva, se kterou jsem neměl žádné bližší kontakty a zkušenosti.

Až čekatelská praxe mi je začala přibližovat i z praktického hlediska. Náhoda však pomohla tomu, že jsem se nakonec po justičních zkouškách stal trestním soudcem. Vystala totiž potřeba obsadit trestní senát na Okresním soudu v Olomouci a tehdejší předseda soudu (trestní soudce) si z nově jmenovaných soudců na jeho soud vybral právě mě, abych se ujal trestního senátu. Tento předseda soudu byl totiž pro část mé čekatelské praxe i mým školitelem a z nově jmenovaných soudců mě znal nejlépe. Čím více a déle jsem pracoval s trestním právem, tím větším koníčkem se mi stávalo.

První věc, kterou jste rozhodoval, si pamatujete?

Bohužel nepamatuji. Ale pamatuji si prvního obžalovaného, kterému jsem za majetkovou trestnou činnost uložil několikaměsíční nepodmíněný trest odnětí svobody. Večer jsem potom doma přemýšlel nad tím, jestli bylo skutečně nezbytné jej odsoudit k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, odříznout jej na řadu měsíců od rodiny, přátel, vytrhnout jej z jeho přirozeného prostředí. Měl jsem i takové myšlenky, že se tak stalo v podstatě kvůli mně, neboť já jsem rozhodl o tak přísném trestu. Jenže vzápětí jsem si také uvědomil, že jiný trest by se u něj již minul účinkem, neboť se jednalo o recidivistu, na kterého ani předchozí nepodmíněné tresty neměly dostatečný výchovný účinek. Takže trest, který jsem mu vyměřil, byl spravedlivý a zákonný.

Co se Vám na povolání soudce líbí nejvíce?

Nejkrásnější je nezávislost. Soudce se řídí zákonem a svým nejlepším vědomím a svědomím. Aplikuje právo do praxe a každodenního života, nalézá spravedlnost. Je to velice různorodá činnost, neboť každý případ je v něčem originální. Práci soudce bych ani nenazval povoláním, ale spíše posláním. Samozřejmě vyžaduje vysoký morální kredit a nelze opomenout, že soudcem není člověk jen v soudní budově, ale de facto 24 hodin denně.

Považujete jmenování k Nejvyššímu soudu za vrchol Vaší profesní kariéry?

Vrchol kariéry je relativní pojem. Pro každého znamená něco jiného. Znam kolegů, kteří jsou celý život soudci okresního soudu nebo krajského soudu a považují to za vrchol své kariéry.

Důležité je, aby práce na určitém stupni soudu vyhovovala, bavila a soudce byl se svou prací spokojen. Naplňovala jej po profesní stránce. Na každém stupni soudu, kterým jsem prošel, jsem byl velice spokojen a ani neuvažoval o odchodu. Tedy do doby, než jsem měl praktickou možnost si vyzkoušet práci na soudu o stupeň výše.

Tato zkušenost se mi opět potvrdila, když jsem byl na stáži na Nejvyšším soudu. Zjistil jsem, že existuje ještě zajímavější práce, než jakou jsem vykonával do té doby na Vrchním soudu v Olomouci. Z tohoto důvodu jsem s radostí přivítal možnost trvale pracovat na Nejvyšším soudu. Práce tady mě plně profesně naplňuje. Je rozdílná především v tom, že se zabývá, až na výjimky, především právními otázkami. Rozhodování je mnohem více o právu, tuzemské i evropské judikatuře. Je to práce velice odborná, dalo by se říci, až vědecká.

Jak hodnotíte rozsah agendy Vám a vašemu senátu svěřené, resp. přidělené?

Rozsah agendy, kterou musím denně zpracovat, nevnímám v množstevní kategorii. Vždy jsem se řídil tím, že každý účastník řízení má právo na co nejrychlejší vyřešení jeho problému, a to zákonným a spravedlivým způsobem. Takže každý spis se snažím v co nejkratší době zpracovat a vyřídit. Samozřejmě soudcovská práce je týmová práce, na které se podílí i další soudci, asistenti, ale i administrativní zaměstnanci soudu. Nutná je koordinace jednotlivých úkolů. Jeden můj kolega si vedl statistickou evidenci, jaké množství spisového materiálu ročně jako soudci nastudujeme (nikoli jen přečteme). Vyšlo mu, že to představuje cca 90 000 listů textu. Nastudování spisů je přitom pouze částí naší práce. Je třeba především spravedlivě rozhodnout a svá rozhodnutí dostatečně odůvodnit. Nakolik si vzpomínám, nejrozsáhlejší rozsudek, který jsem psal, měl cca 350 stran, což bylo ještě o nějakých 100 stran více, než má disertační práce. Můj rozsahově největší spis měl asi 35 000 listů a přibližně ještě jednou tolik listů příloh.

Takže rozsah agendy, kterou je třeba denně zpracovat, se při těchto číslech stává vcelku relativním pojmem, který může každý člověk vnímat úplně jinak.

Jak relaxujete, abyste si od toho všeho odpočinul?

Neznám člověka, který by neměl nějakého koníčka, díky kterému si tzv. dobíjí baterky. Mým největším koníčkem je právě má práce, poslání soudce. V životě jsem měl to štěstí, že se mi podařilo splnit si svůj profesní sen, takže vlastně bych ani nepotřeboval jiného koníčka. Jenže práce duševní potřebuje určitou kompenzaci i pro fyzické tělo. Již staří Římané říkali „mens sana in corpore sano“ a tedy svou mysl udržuji zdravou i tím, že v posilovně udržuji také svou fyzickou kondici. Rád cestuji a poznávám nové kraje a lidi, což mi umožňuje můj další koníček, a to motorka, ke které je určitá fyzická síla i potřebná. Při cestování přitom není důležitý jen cíl cesty, ale cílem je již samotná cesta. Pokud jedu autem, užívám si cestu zrakem a sluchem, ale když cestuji na motorce, přidává se k tomu i další smyslový orgán, a to čich. V případě, že se unaví má mysl, velice rychle ji zregeneruji i menším motovýletem. Zdůrazňuji přitom, že vysoká rychlost je mi cizí, jelikož kochat se jízdou a vnímat všechny vůně krajiny, kterou projíždím, lze jen při rozumné, poklidné a bezpečné jízdě.

Rodinný vzor v podobě soudce jste neměl. Měl jste a máte profesní vzor?

To má snad každý soudce. Vždy jsem si velice vážil JUDr. Otakara Motejla. Několikrát jsme se pracovně setkali a vždy to byla pro mě významná událost. Obdivoval jsem na něm jeho rozvážnost, vysokou odbornost, přehled a na druhé straně dokázal být i lidový a bezprostřední.

V úvodu jste zmínil své působení v roli tiskového mluvčího u Vrchního soudu v Olomouci. Soudci, advokáti, odborná veřejnost, ti všichni si stěžují na nízké právní povědomí většiny novinářů. Jak to vnímáte Vy?

Právní povědomí novinářů v České republice není nikterak vysoké. Jako tiskový mluvčí jsem měl se zástupci médií nastavenou spolupráci tak, že mi mohli kdykoli zavolat, pokud něčemu nerozuměli. To abych jim ještě předtím, než zprávu vydali, vysvětlil vše, co jim nebylo jasné. Dalo by se říct, že mými vysvětleními konkrétních otázek jsem zvyšoval současně i jejich právní povědomí. Díky tomuto způsobu spolupráce s médii si nepamatuji, že by někdy cokoli interpretovala jinak, než jak jsem jim vysvětlil. Navíc, každé mé vyjádření jsem novinářům „překládal“ v maximální míře do laického jazyka, kterému rozuměli, aby má slova správně pochopili a tím pádem mohli postoupit rovněž v pochopitelné formě svým posluchačům, divákům, čtenářům.

Nevadily Vám tedy novinářské zkratky, které občas mohou danou věc zkreslovat?

Žijeme v uspěchané době, kdy se každý snaží za jeden lidský život stihnout toho tolik, co by vydalo za životy tři. Také proto užíváme všichni různé zkratky. Novináře k užívání zkratk a zjednodušenému výkladu případů tlačí čas vymezený na jejich zprávu. Nemám proti tomu výhrady, pokud je užitá zkratka obecně známá, aby nebylo pochyb o tom, co znamená. V případě zjednodušeného výkladu složitějšího případu je ovšem nezbytné, aby vystihl skutečnou podstatu věci a nedošlo k nesprávnému pochopení. Na druhou stranu dlouhá a složitá zpráva, kdy v závěru již není zcela zřejmé, co bylo na počátku, ztrácí svou informativní roli. Proto je mnohem výhodnější vystihnout podstatu a výklad případu co nejvíce zjednodušit.

Vy jste tu podstatu a míru zjednodušení pomáhal po deset let novinářům hledat...

Myslím si, že role tiskového mluvčího je významná v tom, že je zásadním informačním zdrojem pro média, aby se pro ně

srozumitelným způsobem dozvěděla to, co potřebují a navíc ve vhodné formě, která neumožní nesprávné pochopení informace. Tím pádem je konkrétní soudce již v podstatě ochráněn od nečekaných a překvapivých otázek médií, které jej mohou zaskočit a při absenci dobré znalosti specifik novinářské práce by mohlo případné vyjádření soudce vyznít poněkud nepřesně, negativně a chaoticky.

Měli by podle Vás soudci komunikovat s novináři jen prostřednictvím mluvčího anebo je žádoucí, aby i oni předstupovali před média co nejčastěji?

Nevidím důvod, proč by se nemohl vyjádřit ke svému případu přímo soudce. Ovšem po předchozí konzultaci s tiskovým mluvčím a důkladně se na vyjádření připravit. Je třeba mít na paměti, že vyjádření k případu je určeno především laické veřejnosti, která se v odborné právní terminologii neorientuje a hrozí, že přehršel odborných výrazů nepochopí včetně celého vyjádření. To by pak dalo prostor dezinterpretacím, dohadům a takové vyjádření vyzní negativně především pro samotného soudce nebo soud.

Ne každý se touží stát díky televizní obrazovce či fotografiím v novinách veřejně známou osobou. Jak jste to vnímal Vy?

I mně se stávalo, že mě na ulici oslovovali neznámí lidé a sdělovali mi své pocity či názory na případy, které jsem komentoval nebo soudil. Za celou dobu jsem ale nijak nevnímal a ani nepostřehl, že by mi obecná známost mé osoby přinášela jako soudci výhody či naopak nevýhody. Řada soudců se v průběhu své profesní dráhy dostane díky projednávaným mediálním případům do povědomí obyvatel. Skutečnost, že jako tiskový mluvčí jsem vystupoval v médiích poměrně často, jsem bral jako součást své práce.

Mimochodem, vztahuje se k tomu i jedna komická historka, kdy mi v průběhu jednání obžalovaný řekl, že je moc rád, když jej soudím právě já, protože díky tomu má mezi spoluvězni větší respekt, neboť „jeho“ soudce vystupuje často v televizi.

Mgr. Zdeněk SAJDL, soudce občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu (*1974)

KRÁTKÝ ŽIVOTOPIS

- * Absolvoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze
- * Soudcem od roku 2000
- * Nejprve soudcem Okresního soudu v Semilech, v roce 2002 dočasně přidělen ke Krajskému soudu v Hradci Králové, kde následně působil jako jmenovaný soudce
- * Od roku 2012 do roku 2013 byl dočasně přidělen k Nejvyššímu soudu, od 1. 4. 2017 jmenován soudcem občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu

Kdy jste začal uvažovat o tom, že se chcete stát soudcem?

V útlém dětství jsem jako mnozí jiní chlapci vždy s úžasem sledoval práci popelářů či um kolotočářů a cirkusáků, kteří pravidelně provozovali své atrakce pod okny panelového domu, v němž jsem se svými rodiči bydlel. Na základní škole mně pak učarovala profese učitele, plánoval jsem, že budu vyučovat dějepis a zeměpis. Po přestupu na čtyřleté gymnázium jsem zprvu uvažoval o studiu medicíny, leč v průběhu „sametové revoluce“, kterou jsem prožil ve druhém ročníku, jsem dospěl k závěru, že bych, při své pověstné „nezručnosti“, mohl být společensky prospěšnějším přeci jen jako soudce. O jiné právnické profesi jsem popravdě nikdy neuvažoval. Vždy jsem vnímal a vnímám soudcovskou profesi jako tu nejlepší příležitost, jak se podílet na hledání pravdy a spravedlnosti.

Proč jste si zvolil civilní právo?

Během studií na právnické fakultě i v počátcích praxe justičního čekatele jsem byl přesvědčen, že se budu věnovat trestnímu právu. Teprve později jsem našel zálibení v právu soukromém a v civilním soudním řízení, jež dle mého soudu oproti právu trestnímu otevírá mnohem větší prostor pro aplikaci a interpretaci širokého okruhu právních norem. Trestní právo bývá naopak zajímavější po stránce skutkové. Tam, kde se trestní soudci zabývají po skutkové stránce atraktivní kauzou, my aplikujeme různé právní předpisy s různými časovými působnostmi a hledáme příležitou judikaturu, která se mnohdy, často pod vlivem rozhodovací činnosti Ústavního soudu, časem navíc proměňuje. Jak nám za studií říkal pan profesor Švestka: „Milí studenti, zatím se Vám líbí více trestní právo, neboť je oproti civilnímu jednodušší a snáze se mu učíte“

Měl jste pro své povolání vzory v rodině?

Moji rodiče vysokoškolsky vzdělání nebyli. Otec jako syn soukromě hospodařícího rolníka neměl za totalitního režimu ke studiu přístup. Pracoval jako řidič nákladního automobilu a později jako sanitář. Matka složila maturitu na střední ekonomické škole a vykonávala profesi účetní, v mladém věku navíc v důsledku závažného onemocnění nastoupila do plného invalidního důchodu. Můj starší bratr je vyučen obráběčem kovů a je zaměstnán v dělnické profesi. Právnickou je ale moje manželka, kterou jsem poznal v prvním ročníku právnické fakulty.

Navštěvovali jsme stejný studijní kruh a sousedili na vysokoškolských kolejích. Manželka je státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Semilech, v současnosti je dočasně přidělena ke Krajskému státnímu zastupitelství v Hradci Králové.

Jaké bylo Vaše první soudcovské rozhodnutí?

Vzpomínám si, že jako začínající soudce Okresního soudu v Semilech jsem si na svůj první jednací den nařídil samé rozvodové kauzy. Hned následujícího dne jsem ale již soudil žalobu o zrušení věcného břemene průchodu přes cizí pozemek, zřízeného ještě na základě obecného zákoníku občanského z roku 1811. Tato kauza se posléze dostala i před Nejvyšší soud.

V čem je podle Vás hlavní rozdíl v práci soudce Nejvyššího soudu a soudců na nižších stupních soudní soustavy?

Pro práci soudce soudu nižšího stupně je stěžejní a také nejobtížnější zjistit za dodržení příslušných procesních pravidel dokazováním správně skutkový stav věci. To vše se děje v mnohdy rozjitřené atmosféře jednacích síní za zpravidla značného psychického vypětí jednajícího soudce. Jak pravil pan doktor Miroslav Nypl, když nás jako předseda Krajského soudu v Hradci Králové vítal do čekatelství funkcí: „Ne každý může vést soudní jednání, stejně jako se každý nemůže stát astronautem.“ Práce soudce Nejvyššího soudu je v uvedeném směru výrazně odlišná, neboť zde je rozhodováno zásadně neveřejně, tj. bez veřejnosoudního jednání, přičemž předmětem dovolacího přezkumu nejsou otázky skutkové (zda soudy nižšího stupně na základě provedení dokazování správně zjistily, jaký děj, na jehož podkladě se účastníci domáhají svých práv, se odehrál), nýbrž toliko otázky právní, tj. přezkum toho, zda soudy nižšího stupně věc správně posoudily po právní stránce. Stěžejním zde je nalézt, až za použití metod vědeckého bádání, takové právní řešení projednávané kauzy, které z hlediska své spravedlnosti a správnosti obstojí i ve světle jiných obdobných soudních případů tak, aby se rozhodnutí Nejvyššího soudu mohlo stát vodítkem při rozhodování obdobných věcí soudy nižšího stupně.

Do Brna musíte každý týden dojíždět. Jak je to náročné? Už jste si Brno oblíbil?

Do Brna dojíždím z Jičína, odkud pocházím a kde také bydlím. Vzhledem k tomu, že se na konci pracovního týdne vždy vracím za rodinou, neměl jsem dosud příležitost seznámit se blíže s brněnskou kulturní či sportovní scénou. Rád bych to někdy napravil.

K Brnu tedy přiznáváte určité resty. Na druhou stranu, není se co divit, když spěcháte domů za rodinou, do krásného a turisticky atraktivního kraje...

Považuji se za vlastence a mám rád celou Českou republiku. Nejraději to mám ale v jejím samotném srdci, v Českém ráji. Miluji toulky Prachovskými skalami a Hruboskalskem, výlety na hrady Kost, Trosky, Valečov, Valdštejn či Kumburk nebo koupání v Jinolických rybnících či na Malé Skále. Krásné a inspirativní jsou i procházky samotným Jičínem a jeho okolím, završené návštěvou Valdštejnské lodžie či výstupem na kopce Zebín nebo Veliš.

Jaké jsou Vaše další koníčky?

Od dětství mám kladný vztah k hudbě. Rodiče mně vyprávěli, že jsem si již v kočárku neustále propěvoval a sousedka, učitelka hudby, je zastavovala se slovy: „Ten Váš syn, to je učiněný Caruso!“ Leč, na studia hudby mě nepřihlásili. Zřejmě se obávali opakování osudu mého staršího bratra, který si vybrečel docházku do houslí, v prvním pololetí byl examinován nedostatečnou, ve druhém pololetí to vylepšil na „pěknou čtyřku“, housle hodil pod postel a více na ně již nehrál. Nezbylo mně tedy, než naučit se hrát na hudební nástroj sám. Po vzoru Viléma Čoka z Pražského výběru jsem zvolil basovou kytaru. V roce 1994 jsme pak s kamarády založili bigbeatovou hudební skupinu Smradlavý hračky. Hudbě se věnuji dosud, když se kromě hry na baskytaru a bigbeatového zpěvu podílím též na kompozici autorských skladeb, a světe div se, účinkuji dokonce i v chrámovém sboru. Dalším koníčkem je divadlo. S přáteli jsme navykli věnovat železnickému faráři Josefu Kordíkovi každé léto k narozeninám jednu divadelní hru z pera Jára Cimrmana, kterou sami nazkoušíme a narozeninové sešlosti předvedeme v báječných kulisách farní zahrady.

Třeba hra Švestka nabývá realizací pod korunou staré farní slívy zcela novou dimenzi. Ve smyslu hesla „v zdravém těle zdravý duch“ pak s kolegy soudci pěstujeme na Nejvyšším soudu rovněž sport. Pravidelně zde docházím na volejbal a sálovou kopanou.

Představíte nám blíže také svoji rodinu?

Žiji ve spokojeném manželství. S manželkou vychováváme naše čtyři děti, takže je v domácnosti stále „veselo“. Nejstarší dceři Marii je dvacet let, byla přijata ke studiu na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Prvorozený syn Jan se věnuje kopané, v šestnácti letech pravidelně nastupuje v základu jičínského A-týmu mužů, současně hraje za Jičín též šachovou extraligu. Čtrnáctiletý syn Antonín hraje na trubku a studuje výtvarný obor, no a největším rozumbradou je nejmladší sedmiletý syn František.

Nejvyšší soud: Počty soudců a zaměstnanců k 1. 8. 2017

U Nejvyššího soudu působilo k 1. 8. 2017 celkem **22 soudců trestního kolegia**, kterým pomáhali další **2 soudci stážisté**.

U **občanskoprávního a obchodního kolegia** působilo ke stejnému dni **46 soudců a 9 soudců stážistů**.

Soudci trestního kolegia mají aktuálně k dispozici **39 asistentů**, soudci **občanskoprávního a obchodního kolegia** **109 asistentů**.

U Nejvyššího soudu pracuje vedle asistentů soudců dalších **118 zaměstnanců** (zapisovatelky, referentky, správa soudu, apod.)

AEQUITAS

INTERNETOVÝ ČTVRTLETNÍK NEJVYŠŠÍHO SOUDU

ZÁVĚREČNÉ SLOVO VYDAVATELE

Skupinovou fotografií na poslední straně druhého vydání AEQUITAS se ještě jednou vrátíme k mezinárodní konferenci *Závaznost soudních rozhodnutí* (str. 2–7). Představuje Vám na ní takřka celý organizační tým. Tato fotografie je shodou okolností nejen posledním snímkem tohoto čísla, ale prokazatelně také posledním snímkem, který byl na konferenci pořízen. Až v samotném závěru konference měl totiž organizační tým příležitost takto se sejít a vyfotografovat se na památku.

Mimochodem, jen pár desítek minut poté už spolu s předsedou Nejvyššího soudu Pavlem Šámalem začal tento tým vytvářet konkrétní kontury konference pod názvem *Úloha nejvyšších soudů v měnící se době*, kterou bude Nejvyšší soud v listopadu příštího roku pořádat u příležitosti 100. výročí svého vzniku v samostatném Československu. A pouze na okraj, na fotografii naleznete také všechny, kdo se obsahově podíleli na vytvoření tohoto čísla AEQUITAS.

ČTVRTLETNÍK NEJVYŠŠÍHO SOUDU - 2/2017

Verze: elektronická, formát PDF

Redakce: Mgr. Petr Tomíček, Mgr. Aleš Pavel, Mgr. Dušan Sulitka, Bc. Monika Němcová

Fotografie: Mgr. Petr Tomíček, Ing. Jiří Sláma, Martin Frajt

Redakční rada: prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D. – předseda, JUDr. Roman Fiala, JUDr. Vladimír Kůrka, JUDr. František Púry, Ph.D.

Grafické zpracování: Dominik Martin

Registrace: AEQUITAS ISSN 2570-5725

Nejvyšší soud
The Supreme Court
Cour suprême

Chairmanship of the Czech Republic
Council of Europe
May – November 2017

Présidence de la République tchèque
Conseil de l'Europe
Mai – Novembre 2017

Závaznost soudních rozhodnutí Binding Effect of Judicial Decisions L'effet contraignant des décisions judiciaires

BRNO 19. – 21. 6. 2017